

Budget 2027-30

Teknik- og Miljøudvalget

Udvidelsesforslag drift

NR.	Navn på forslag	Udfordring	2027	2028	2029	2030
		Udvidelse Demografi				
	Natur og Miljø		2.750	2.750	2.750	2.750
TMU1	Drikkevand - indsatsplan for grundvandsbeskyttelse	Udvidelse	750	750	750	750
TMU2	Forbedringer af vandmiljøet i vandløb	Udvidelse	1.250	1.250	1.250	1.250
TMU3	Signaturprojekt "Den Sydfynske Højderyg"	Udvidelse	750	750	750	750
	Udfordringer i alt		0	0	0	0
	Udvidelser i alt		2.750	2.750	2.750	2.750
	Demografi i alt		0	0	0	0
	Driftsudvidelser i alt		2.750	2.750	2.750	2.750

Nr. 1 – Drikkevand – indsatsplan for grundvandsbeskyttelse

Udfordring	Udvidelse	Demografi
	x	

1.000 kr.	2027	2028	2029	2030
Drift	750	750	750	750
Finansiering				
I alt	750	750	750	750

+ = udgift, - = indtægt

Resume:

Svendborg Kommunes "Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse 2026-2036" er indstillet til godkendelse overfor Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i juni 2026. Planen er en kommunal sektorplan, der er bindende for kommunalbestyrelsen.

Planen indeholder 31 indsatser, hvor særligt indsatserne, der handler om supplerende kortlægning og endelig udpegning af arealer, der skal inddrages i egentlig arealbeskyttelse, samt understøttelse af vandværkerne i processen, er opgaver, der ligger væsentligt udenfor nuværende drifts- og tilsynsopgaver, og som derfor kræver supplerende finansiering. Det skal dog også understreges, at planens øvrige indsatser som, opsporing og sløjfning af brønde og borer, styrkede myndighedssamarbejder og øgede tilsyns- og opfølgingsindsatser på vandværkerne, også vil give øgede opgaver for fagområdet.

Der foreslås tilført 1 ekstra årsværk svarende til 750.000 kr. i hvert af overslagsårene.

Sagsfremstilling:

I Svendborg Kommune er mere end 80 % af de aktive vandindvindingsboringer påvirket af nedbrydningsprodukter fra pesticider. Det er obligatorisk at udarbejde en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, og planen skal tage udgangspunkt i statens grundvandskortlægning og udpegning af indsatsområder. Svendborg Kommune har på grund af grundvandets påvirkning af pesticider udarbejdet en plan, der målrettet skal nedbringe risikoen for fremtidig forurening af drikkevandsressourcen.

Dette arbejde kræver et styrket samarbejde imellem kommunen, vandforsyningerne og øvrige myndigheder.

Under det forgangne folketingsvalg og sandsynligvis også under den igangværende regeringsdannelse fylder drøftelsen af et nationalt sprøjteforbud. Hvis der på sigt vedtages et nationalt sprøjteforbud, er det sandsynligt at dele af indsatsplanen erstattes af

ationale regler. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at vurdere, om et nationalt sprøjteforbud vil betyde flere eller færre opgaver til kommunen, men der kan ligge en større kommunal opgave i udmøntningen af et sådant forbud. Frem til, at der i givet fald, foreligger en egentlig lovændring, vil vandværkerne have behov for at kunne gennemføre beskyttelsesindsatser, som kommunen skal understøtte.

Planens indsatser omfatter anlægs- og driftsindsatser på vandværkerne, intensiveret arbejde med opsporing og sløjfning af brønde og borer, fokus på samarbejder og partnerskaber med Region Syddanmark om punktkilder, samarbejder med Miljøstyrelsen om kortlægninger, kampagnearbejde om grundvandsvenlig adfærd og ikke mindst indsatser om supplerende kortlægning.

Den supplerende kortlægning skal foregå indenfor de områder, der på forhånd er vurderet til at kunne være sårbare i forhold til vandværkernes vandindvinding.

Kortlægningen skal føre frem til endelige prioriteringer af områder, hvor der skal eller bør udføres en beskyttelsesindsats. Det vil kræve understøttelse af især de mindre vandværker fra kommunens side at få kortlægningen gennemført. Bearbejdningen af den supplerende kortlægning, så der kan laves en endelig prioritering, skal gennemføres af kommunen i samarbejde med vandværkerne. Der forventes at være tale om en væsentlig opgave for kommunen med denne opgave i planens første fase.

Der skal efterfølgende igangsættes et arbejde med at gennemføre frivillige indsatser i de endeligt prioriterede områder. Det forventes at kommunen også vil få en stor rolle i dette arbejde særligt for de mindre vandværker, hvor forhandlinger kan være ressourcekrævende for vandværksbestyrelsen. De større vandværker, der kan og vil løfte opgaven selv, forventes at efterleve planen, og skal blot have kommunens hjælp til godkendelse af aftalerne. Flere vandværker forventes at ville påbegynde arbejdet med frivillige aftaler allerede i planens fase 1, og kommunen skal kunne understøtte og sparre med vandværkerne i denne proces.

Endeligt kan det i en senere fase komme på tale, at der skal udarbejdes egentlige forbud mod pesticid- eller gødningsanvendelse i de mest sårbare områder, hvor det ikke er lykket med frivillige aftaler.

Det bemærkes endelig, at der i 2025 er overflyttet 1 årsværk fra grundvandsområdet til opnormering indenfor grøn trepart. Der er derfor i forvejen behov for at prioritere opgaverne indenfor fagområdet.

Påvirkning på andre områder:

Ingen bemærkninger.

Økonomi:

For at der kan ske en realistisk implementering af indsatserne i planen, vurderes det nødvendigt at tilføre 1 ekstra årsværk til administration.

CO2-Konsekvensvurdering:

Ikke relevant.

Nr. 2 – Forbedringer af vandmiljøet i vandløb

Udfordring	Udvidelse	Demografi
	x	

1.000 kr.	2027	2028	2029	2030
Drift	2.000	2.000	2.000	2.000
Finansiering	-750	-750	-750	-750
I alt	1.250	1.250	1.250	1.250

+ = udgift, - = indtægt

Resume:

Teknik- og Miljøudvalget anmodede den 5. marts 2026 om et budgettema til budget 2027 om ressourcer til at realisere indsatsene i de statslige vandområdeplaner 2021-2027. Indsatsene er lovpligtige, og har til formål at styrke miljøtilstanden i kommunens vandløb og søer.

Udvalget bad derudover om, at arbejdet skulle kunne opstartes med en tillægsbevilling indenfor budgetåret 2026. Finansieringen i 2026 prioriteres indenfor rammen af Teknik- og Miljøudvalgets ikke disponerede driftspulje fra Budget 2024. Økonomiudvalget godkendte den 21. april 2026 denne beslutning.

Grundet ressourcemangel har kommunen endnu ikke gennemført en række indsatser i vandløb jf. kravene i indsatsprogrammerne for vandområdeplanerne fra henholdsvis 2009-2015 og 2015-2021. Der udestår derudover et betydeligt antal nye indsatser besluttet med den gældende Vandområdeplanerne 2021-2027.

Derudover vil der i de kommende år være behov for en budgetforøgelse på vandløbskontoen på 500.000 kr. til kommende reparationsopgaver på rørlagte vandløbsstrækninger, kontrolopmålinger, undersøgelser af defekte dræn på private arealer og forbedring af den hydrauliske viden om vandløbene.

Med budgettemaet opnås følgende:

- Efterlevelse af målene i Vandområdeplanerne om renere vand i en lang række vandløb og søer og dermed sikring af miljømålet "god økologisk tilstand".
- Restaurering af en række vandløb og søer, herunder bl.a. Gudme Sø, Stokkebækken og Tange Å.
- Opfølgning på en række uløste sager fra tidligere vandplaner, herunder f.eks. passage forbi opstemningerne ved Gundestrup Mølle og Hørup Mølle.
- Vandløbstiltag, der forbedrer vilkårene for liv i vandløbene, fx udlægning af gydegrus og genåbning af rørlagte og genslyngning og fjernelse af spærringer i vandløb.
- De forbedrede miljøforhold i vandløbene vil sikre robuste ørredbestande og understøtte erhvervsfremmeprojektet Havørred Fyns vigtigste ressource nemlig godt havørredfiskeri.

Økonomi

Dele af arbejdet med at realisere vandplansindsatserne kan gennemføres med statslig refusion, hvor staten finansierer projektlederressourcerne såvel som anlægsressourcerne til de konkrete indsatser. Den statslige refusion modtages først efter at tiltagene er endelig gennemført, hvorved kommunen skal lægge ud for arbejdet frem mod den endelige realisering.

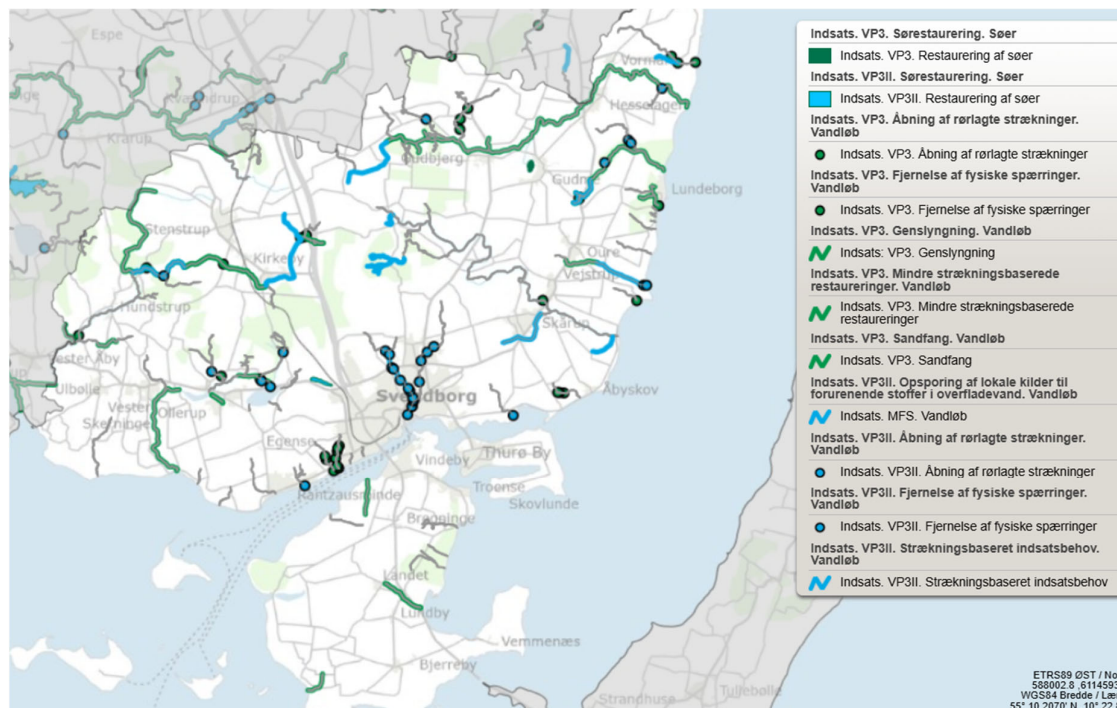
Det er derfor kommunen, der løber risikoen ved at igangsætte tiltag, som ikke realiseres. Staten finansierer ikke myndighedsbehandlingen i forbindelse med de enkelte projekter.

Tiltagene vurderes at kunne gennemføres af to årsværk i budgetårene 2027-2030 til projektgennemførelse. Der forventes en statslig refusion af projektlederudgifterne på 50 procent, og at udgifterne til myndighedsbehandling kan holdes indenfor den eksisterende ramme. Nettoudgiften for Svendborg Kommune forventes derfor at være 750.000 kr. i hvert af årene.

Indhold

De statslige vandområdeplaner beskriver, hvordan Danmark vil implementere EU's vandrammedirektiv. Det bindende indhold i implementeringen af vandrammedirektivet er udmøntet i bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer, som skal sikre miljømålet god økologisk tilstand og dermed renere vand i Danmarks vandløb, søer, kystvande og grundvand.

Som følge heraf skal der gennemføres en lang række indsatser, herunder restaurering af vandløb og søer. Det er ikke frivilligt for lodsejere at deltage i projekterne, og der kan kun undtagelsesvis gives tilladelse til at fravige projekterne. Jævnfør EU's vandrammedirektiv skal der være målopfyldelse inden udgangen af 2027. Med de afsatte ressourcer kan kommunen ikke opfylde sine forpligtelser til gennemførelse.



Figur 1: Udpegede vandløbs- og søindsatser i Svendborg Kommune vist med MiljøGIS for vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø).

Konkrete tiltag

Teknik- og Miljøudvalget blev orienteret om omfanget af de udstående indsatser på mødet den 5. marts 2026. På ovenstående kort (Figur 1) fremgår de vandområder, som staten med Vandområdeplan 2021-2027 efter genbesøget har udpeget til en indsats i Svendborg Kommune.

Påvirkning på andre områder:

Budgettemaet vil betyde flere opgaver i forhold til myndighedsbetjening med beskyttet natur og Vurderinger af Virkninger på Miljøet (VVM).

Økonomi:

Et årsværk anslås til 750.000 kr. pr. år. Midlerne skal sikre ansættelse af to projektledere med kompetence indenfor vandløb, projektledelse og lodsejerdialog.

Indsatsen kan finansieres ud fra en model, hvor kommunen lægger arbejdstimer ud mod forventet statslig refusion i takt med, at de enkelte projekter realiseres. Hvis projekterne ikke gennemføres, er der dog en risiko for, at brugte medarbejdertimer ikke kan dækkes af staten.

I takt med at indsatserne gennemføres vil staten udbetale støtte til projekterne herunder for kommunernes tid til projektledelse. Disse indtægter udbetales dog med tilbagevirkende kraft, efter at projekterne er gennemført. Der vil derfor være brug for udlæg fra kommunens side frem til projektet er afsluttet. På baggrund af dialog med kommuner, der tidligere har gennemført omlægningsprojekter anslås det, at cirka 50 % af omkostningerne kan refunderes.

I de kommende år vil der være behov for en budgetforøgelse på vandløbskontoen på 500.000 kr. til kommende reparationsopgaver på rørlagte vandløbsstrækninger, kontrolopmålinger, undersøgelser af defekte dræn på private arealer og forbedring af den hydrauliske viden om vandløbene. De rørlagte vandløb er mange steder i en forfatning som kræver udskiftning pga. alder. Kommune vil fremover også få forøget udgifter til defekte dræn på private arealer da der er kommet en skærpelse fra Klagenævnet.

CO2-Konsekvensvurdering:

Ansættelse af to medarbejder har ingen konsekvenser CO2-udledningen.

Anlægsarbejdet forudsætter brug af tunge maskiner, der typisk er drevet af fossile brændstoffer.

Nr. 3 – Signaturprojekt ”Den Sydfynske Højderyg”

Udfordring	Udvidelse	Demografi
	X	

1.000 kr.	2027	2028	2029	2030
Drift	750	750	750	750
I alt	750	750	750	750

+ = udgift, - = indtægt

Resume:

Ministeriet for Grøn Trepert offentliggjorde den 19. februar 2026, at ”Den Sydfynske Højderyg” er udpeget af den nationale Grønne Trepert som ét af de seks signaturprojekter for sammenhængende naturområder i Danmark. Udpegningen er foretaget af den nationale Grønne Trepert, og blev efterfølgende godkendt af forligskredsen bag Grøn Trepert i Folketinget.

Projektforslaget for ”Den Sydfynske Højderyg” blev rejst af Grøn Trepert for Det Sydfynske Øhav, og indgår i omlægningsplanen som et naturpotentiale på i alt 18.000 hektar, beliggende mellem Egebjerg Bakker og Svanninge Bakker i både Svendborg, Faaborg-Midtfyn og Assens Kommuner.

Deltagelse i arbejdet med signaturprojektet

Acadre sagsnr. 25-19378

Naturstyrelsen skal kvalificere projektforslaget med henblik på en endelig udpegning af projektarealet. Naturstyrelsen rettede i den forbindelse henvendelse til Svendborg, Faaborg-Midtfyn og Assens Kommuner om deltagelse og fagligt bidrag i arbejdet med projektet.

Teknik- og Miljøudvalget godkendte den 9. april 2026, at Svendborg Kommune deltog i arbejdet med at realisere signaturprojektet, og bestilte i den forbindelse et budgettema om dækning af udgifterne.

Arbejdet vil have fokus på at realisere det størst mulige naturpotentiale, samt gennemgå lods-ejerstrukturen i området med henblik på at realisere projektet. Det er Naturstyrelsen, der indstiller det endelige projektareal til den nationale Grønne Trepert til godkendelse.

Svendborg Kommunes rolle i arbejdet vil være at:

- Bidrage med faglig viden om natur, grundejerforhold og geografi indenfor Svendborg Kommunes andel af projektarealet
- Sikre sammenhæng mellem signaturprojektet, og de øvrige arealomlægninger i regi af Grøn Trepert, for at sikre størst mulig synergi med f.eks. vådområdeprojekter, udtagning af lavbundsjord, drikkevandsinteresser og skovrejsning.
- Varetagelse af Svendborg Kommunes interesser i projektområdet, herunder hensyn til lokalsamfund, landsbyer og enkeltstående boliger, rekreative muligheder, Vedvarende Energi (VE) -projekter, skovrejsningen i Skårup, mv.
- Sikre at arealomlægningerne indenfor signaturprojektet regnes med i landbrugets kvælstofindsats og skovrejsningsindsatsen indenfor Det Sydfynske Øhav.
- Arbejde med implementering af konkrete projekter på baggrund af Naturstyrelsens analyser og kortlægning.

Økonomi

Budgettemaet dækker projektlederomkostningerne ved deltagelse i projektet. Naturstyrelsen vurderer, at projektet forventes at forløbe frem til 2035.

Ved at deltage i projektet får Svendborg Kommune mulighed for at søge ekstern finansiering til naturprojekter indenfor Den Sydfynske Højderyg. Udpegningen giver mulighed for at søge finansiering fra en statslig pulje på 150 mio. kr. til at gennemføre omlægningsprojekter, og efterfølgende søge Novo Nordisk Fondens pulje på 10 mia. kr. til store naturprojekter i Danmark til jordkøb, godtgørelse, beplantning, afgræsning, mv. De deltagende kommuner vil have bedre muligheder for at få finansieret naturprojekter i området.

Omlagt jord i området vil som udgangspunkt blive drevet af Naturstyrelsen eller af private lods-ejere. Svendborg Kommune vil ikke blive grundejer af de omlagte arealer.

Deltagelse og projektledelse

Deltagelse og projektledelse i et naturprojekt i denne skala ligger ud over den almindelige ramme til naturprojekter i regi af strategien for Natur- og Friluftsliv i Svendborg Kommune.

Det er vurderingen, at arbejdet med signaturprojektet kan løftes af én projektleder i Svendborg Kommune med bidrag fra de eksisterende kompetencer indenfor GIS-kortlægning (geografiske informationssystemer), naturforhold, støtteordninger, landbrugs- og skovdrift, kommunikation, mv.

Den Sydfynske Højderyg

Projekt- og analyseområdet er på i alt 18.000 hektar. Store dele af området er allerede natur – det er projektets formål at binde de eksisterende naturområder sammen til ét bånd med forskellige naturtyper, herunder skov, overdrev og moser.

Der skal i regi af projektet omlægges 6.000-8.000 hektar landbrugsjord og skov til ny natur. Omlægningen baseres på frivillige aftaler med lodsejerne og økonomisk kompensation.

Den Sydfynske Højderyg er et markant bakket landskab dannet under istiden for ca. 11.700 år siden. Landskabet er formet af isens fremstød, der skabte store grus- og sandaflejringer og det unikke, druknede øhav.

Projektområdet dækker seks af de markante Natura2000-områder på Fyn, herunder skove og søer syd for Brahetrolleborg, Arreskov Sø, Store Øresø, Sortesø og Iglesø, Svanninge Bakker, Rødme Svinehaver samt udspringet af Odense Å.

Projektområdet overlapper med EU LIFE Ring-projektets fem Natura2000-områder, hvor de fynske kommuner arbejder sammen om at beskytte truede arter og højne biodiversiteten. Arterne tæller bl.a. guldblomme, stor vandsalamander, vibe og rødben. Inden for projektområdet lever desuden havørn, hasselmus og en lang række sjældne og rødlistede sommerfugle, som en helt særlig genetisk variant af bølle-blåfugl.

Svanninge Bakker & Bjerge (De Fynske Alper) er et af Fyns mest kendte kuperede områder, med mange vandreruter og stier. Projektet giver mulighed for at arbejde med øget offentlig adgang og naturoplevelser i området.

Kort: Projektareal for Den Sydfynske Højderyg

